

CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN FYSIOTHERAPEUTEN (in de eerste lijn)

Peiling 1 januari 2012

D.T.P. VAN HASSEL

R.J. KENENS

NOVEMBER 2013

CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN BEROEPEN IN DE GEZONDHEIDSZORG

CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN FYSIOTHERAPEUTEN

(IN DE EERSTE LIJN)

PEILING 1 JANUARI 2012

D.T.P. VAN HASSEL

R.J. KENENS

NOVEMBER 2013

NIVEL

POSTBUS 1568, 3500 BN UTRECHT

TELEFOON: 030-2729700

WEBSITE: WWW.NIVEL.NL/BEROEPEN-IN-DE-GEZONDHEIDSZORG

E-MAIL: BEROEPENREGISTRATIES@NIVEL.NL

HET NIVEL VERZAMELT EN VERSPREIDT KENNIS EN INFORMATIE OVER STRUCTUUR EN FUNCTIONEREN VAN DE GEZONDHEIDSZORG.

TOT DE ACTIVITEITEN VAN HET NIVEL BEHOREN HET VERRICHTEN VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK, REGISTRATIE- EN DOCUMENTATIEACTIVITEITEN ALSMEDE HET BEHEREN VAN EEN (ALGEMEEN TOEGANKELIJKE) BIBLIOTHEEK.

SAMENVATTING

- Het aantal extramuraal werkzame fysiotherapeuten *neemt jaarlijks toe*.
- Per 1 januari 2012 zijn er naar schatting *17.802 fysiotherapeuten*.
- Van de fysiotherapeuten is *56% vrouw*.
- De leeftijd van fysiotherapeuten is *gemiddeld 42 jaar*.
- In een eerstelijnspraktijk zijn in de periode 2010-2012:
 - *2.287 fysiotherapeuten begonnen met werken*
 - *1.228 fysiotherapeuten gestopt met werken*.
- Van de extramuraal werkzame fysiotherapeuten werkt:
 - *46% als vrijgevestigde fysiotherapeut*
 - *54% in loondienst*
- Een fysiotherapeut werkt *gemiddeld 36,5 uur per week*.
- *Vrouwen werken gemiddeld 31,5 uur per week*
- *Mannen werken gemiddeld 42,5 uur per week*
- *Voor praktijkeigenaren is de gemiddelde werkweek 43,8 uur*
- *Voor medewerkers in loondienst is de gemiddelde werkweek 30,8 uur*
- Het *gemiddeld aantal inwoners per FTE fysiotherapeut is 1.029*.

INHOUD

Samenvatting	3
1. Ontwikkelingen rondom de arbeidsmarkt van fysiotherapeuten	4
2. Unieke registratie van fysiotherapeuten.....	4
3. Omvang en samenstelling fysiotherapeuten	5
4. Fysiotherapiepraktijken	9
5. Geografische spreiding van fysiotherapeuten.....	10
6. Blik op de toekomst.....	11
Literatuur.....	12
Begrippen en afkortingen	12

1. ONTWIKKELINGEN RONDOM DE ARBEIDSMARKT VAN FYSIOTHERAPEUTEN

De afgelopen jaren is marktwerking een steeds grotere rol binnen de zorg gaan spelen. Voor fysiotherapeuten heeft dat onder meer betekend dat de tarieven voor een behandeling sinds 2005 niet meer vastliggen. Daarover wordt sindsdien door de beroepsgroep zelf met zorgverzekeraars onderhandeld. Om de onderlinge concurrentie en de transparantie te bevorderen voeren zorgverzekeraars audits uit en stellen zij diverse kwaliteitseisen aan praktijken. Verder zijn fysiotherapeuten sinds 2006 direct toegankelijk en kunnen patiënten zonder een verwijzing van een arts bij hen terecht. Daarnaast geldt dat de basisverzekering voor fysiotherapie de afgelopen jaren is versoerd als het gaat om het aantal behandelingen waarvoor vergoeding verkregen kan worden en de patiëntengroepen die daar aanspraak op maken.

Met het oog op bovengenoemde ontwikkelingen presenteren we in deze brochure cijfers uit de registratie van fysiotherapeuten, die het NIVEL al meer dan 25 jaar bijhoudt. Hierbij kijken we naar de cijfers uit de meest recente peiling (1 januari 2012) en vergelijken we deze waar nodig met eerdere peilingen. Daarbij gaan we ook in op de samenstelling en geografische spreiding van de beroepsgroep.

2. UNIEKE REGISTRATIE VAN FYSIOTHERAPEUTEN

In 1985 is het NIVEL gestart met de registratie van fysiotherapeuten in de eerste lijn. De gegevens voor deze registratie worden sinds 1987 verkregen via een enquête die in principe elke twee jaar wordt gehouden onder alle fysiotherapiepraktijken in Nederland. Daarmee biedt deze registratie de unieke mogelijkheid om arbeidsmarktgegevens van fysiotherapeuten over een lange periode te vergelijken. In de enquête wordt aan één van de praktijkleden gevraagd om gegevens over de praktijk in te vullen. Hierbij gaat het onder meer om de aanwezige fysiotherapeuten binnen de praktijk en hoe hun tijdsbesteding is.

In deze brochure wordt de stand van zaken op 1 januari 2012 weergegeven. Voor de peiling zijn 4.720 praktijken aangeschreven. De respons bedroeg 72%. Aan de hand van een ledenlijst, verstrekt door de KNGF, is in aanvulling hierop een non-respons analyse uitgevoerd. Hierbij zijn praktijkgegevens van non-respondenten via internet opgezocht. Dat maakt het mogelijk om voor een aantal onderwerpen een landelijke schatting te doen.

3. OMVANG EN SAMENSTELLING FYSIOTHERAPEUTEN

3.1 AANTAL WERKZAME PERSONEN

Op 1 januari 2012 zijn er naar schatting 17.802 extramuraal werkzame fysiotherapeuten (tabel 1). De beroepsgroep is de afgelopen jaren gegroeid. Ieder peiljaar is het aantal toegenomen, vooral vanaf 2008 toen patiënten de fysiotherapeut direct konden consulteren. In 2012 is in vergeleken met de vorige peiling het aantal extramuraal werkzame fysiotherapeuten met 1.059 toegenomen. Dit komt neer op een toename van circa 6,3%.

Net als in veel andere beroepsgroepen (Van Hassel en Kenens 2013, p. 9) neemt het aandeel vrouwen binnen de fysiotherapie toe. In 2003 was er nog sprake van een gelijke verdeling tussen mannelijke en vrouwelijke fysiotherapeuten, maar in 2012 is inmiddels 56% vrouw.

Tabel 1: Aantal extramuraal werkzame fysiotherapeuten naar geslacht, op 1 januari

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
2003	6.702	49,4	6.872	50,6	13.574	100,0
2005	6.777	48,8	7.099	51,2	13.876	100,0
2008	7.198	46,4	8.317	53,6	15.515	100,0
2010	7.563	45,2	9.180	54,8	16.743	100,0
2012	7.885	44,3	9.917	55,7	17.802	100,0

Op 1 januari 2012 bedraagt het totaal aantal FTE (1 FTE = 40 uur) aan extramuraal werkzame fysiotherapeuten naar schatting 16.260. Het aantal FTE is ten opzichte van de peiling in 2010 (15.655) met 3,9% toegenomen. De gemiddelde werkweek van fysiotherapeuten is nagenoeg gelijk gebleven (zie 3.5 Omvang werkzaamheden), waardoor de toename van het *aantal FTE* fysiotherapeuten vooral is toe te schrijven aan de groei van het *absolute aantal* fysiotherapeuten.

3.2 LEEFTIJDVERDELING

De gemiddelde leeftijd van extramuraal werkzame fysiotherapeuten bedraagt nu 42 jaar. In vergelijking met eerdere peilingen kent de beroepsgroep op 1 januari 2012 een groot aandeel jonge fysiotherapeuten. Circa 34% is jonger dan 35 jaar (tabel 2), een aanzienlijk groter deel (19%) dan in 2003. Vrouwelijke fysiotherapeuten zijn in de jongere leeftijdscategorieën sterker vertegenwoordigd dan mannen; 41% van de vrouwen is jonger dan 35 jaar, tegenover 26% van de mannen.

Tabel 2: *Leeftijdsofbouw extramuraal werkzame fysiotherapeuten naar geslacht, op 1 januari 2012¹*

Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 30 jaar	1.156	15,3	2.558	27,1	3.714	21,9
30-34 jaar	818	10,9	1.277	13,5	2.095	12,3
35-39 jaar	680	9,0	943	10,0	1.623	9,6
40-44 jaar	679	9,0	934	9,9	1.613	9,5
45-49 jaar	884	11,7	1.149	12,2	2.033	12,0
50-54 jaar	1.242	16,5	1.253	13,3	2.495	14,7
55-59 jaar	1.295	17,2	967	10,2	2.262	13,3
60-64 jaar	656	8,7	326	3,4	982	5,8
> 64 jaar	125	1,7	49	0,5	174	1,0
Totaal	7.535	100,0	9.456	100,0	16.991	100,0

¹ Van 811 fysiotherapeuten is de leeftijd onbekend.

3.3 IN- EN UITSTROOM

Paragraaf 3.1 liet zien dat in de periode 2010-2012 het aantal fysiotherapeuten met 1.059 is toegenomen. Deze groei is het resultaat van in- en uitstroom. In de genoemde periode zijn circa 2.287 fysiotherapeuten begonnen met werken in een eerstelijns - praktijk. Van hen is 64% vrouw, een percentage dat vergelijkbaar is met de resultaten uit de eerder uitgevoerde peilingen. Als het aandeel vrouwelijke instromers ook de komende jaren zo hoog blijft, dan kan verwacht worden dat de beroepsgroep de komende jaren verder feminiseert.

De gemiddelde leeftijd van de instromers bedraagt 28 jaar. Zo'n 6% heeft zich in een eigen praktijk of maatschap gevestigd.

In dezelfde periode zijn er 1.228 fysiotherapeuten gestopt met werkzaamheden in de eerste lijn. De fysiotherapeuten die zijn uitgestroomd zijn gemiddeld 44 jaar. Circa 40% was vrijgevestigd (eigen praktijk of maatschap).

3.4 FUNCTIE

Bij veel beroepsgroepen valt op dat men zich van oudsher voornamelijk vrij vestigde, maar dat er steeds vaker in loondienst wordt gewerkt. Ook bij fysiotherapeuten zien we een soortgelijke trend. Van de extramuraal werkzame fysiotherapeuten is 46% vrijgevestigd. Dit is lager dan in 2010 (50%). Vrouwelijke fysiotherapeuten zijn relatief minder vaak vrijgevestigd dan mannelijke fysiotherapeuten (respectievelijk 33% en 62%). Het toegenomen aandeel vrouwen binnen de beroepsgroep is dus één van de factoren die lijkt samen te hangen met het afgenomen aandeel vrijgevestigde fysiotherapeuten.

Tabel 3: Aantal extramuraal werkzame fysiotherapeuten naar functie¹ en geslacht, op 1 januari

	2010		2012	
	abs	%	abs	%
Mannen	7.395	100,0	7.675	100,0
vrijgevestigd	4.813	65,1	4.720	61,5
in loondienst	2.582	34,9	2.955	38,5
Vrouwen	8.925	100,0	9.583	100,0
vrijgevestigd	3.216	36,0	3.203	33,4
in loondienst	5.709	64,0	6.380	66,6
Totaal	16.320	100,0	17.258	100,0
vrijgevestigd	8.029	49,2	7.923	45,9
in loondienst	8.291	50,8	9.335	54,1

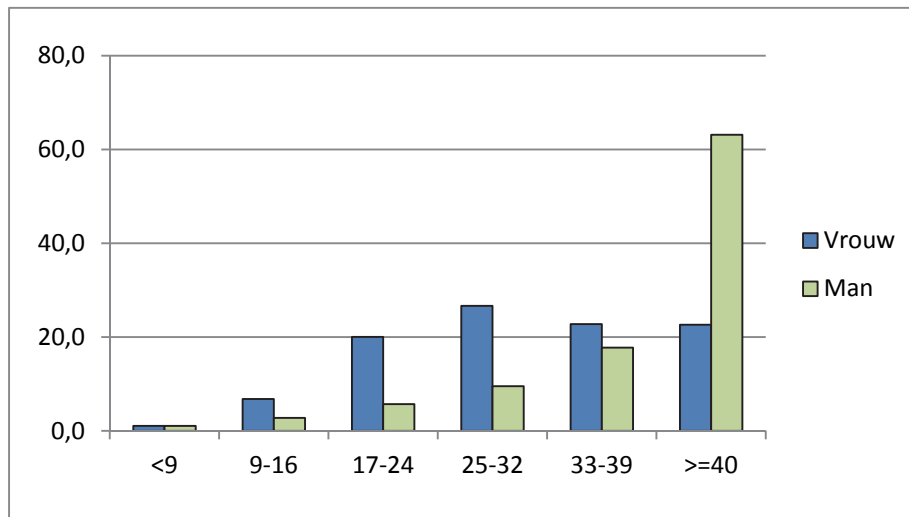
¹ Van een aantal fysiotherapeuten is de functie onbekend: 423 (2010) en 544 (2012).

3.5 OMVANG WERKZAAMHEDEN

De omvang van de werkweek is voor fysiotherapeuten al enige jaren redelijk stabiel. Fysiotherapeuten werken op 1 januari 2012 gemiddeld 36,5 uur per week, dat is 0,2 uur minder dan in 2005. Zoals uit figuur 1 blijkt hebben vrouwen (31,5 uur) gemiddeld genomen een kortere werkweek dan hun mannelijke collega's (42,5 uur).

Rond de 60% van de fysiotherapeuten werkt parttime, d.w.z. minder dan 40 uur per week . Dit geldt in grotere mate voor vrouwen (77%) dan voor mannen (37%).

Figuur 1: Relatieve verdeling van omvang van de werkweek (in uren) naar geslacht, op 1 januari 2012¹

¹ Op basis van 61% respons.

Voor praktijk eigenaren geldt een gemiddelde werkweek van 43,8 uur, tegenover 30,8 uur voor medewerkers in loondienst (tabel 4).

Sinds de invoering van de Zorgverzekeringswet in 2006 stellen zorgverzekeraars meer eisen aan kwaliteit en verslaglegging. Is dit terug te zien in de tijdsbesteding van fysiotherapeuten?

Uit tabel 4 blijkt dat eerstelijns fysiotherapeuten per week de meeste tijd kwijt zijn aan direct patiëntgebonden activiteiten, gemiddeld 27,8 uur. Daarnaast besteden zij circa 4,7 uur aan indirect patiëntgebonden activiteiten, 2,5 uur aan praktijkbeheer en 1,5 uur aan kwaliteitszorg. Dit wijkt nauwelijks af van de werktijdverdeling in 2005, toen de Zorgverzekeringswet nog niet was ingevoerd.

Tabel 4: Gemiddeld aantal uren per week besteed aan patiënt- en niet-patiëntgebonden activiteiten, naar functie en geslacht, op 1 januari 2012¹

	Patiëntgebonden uren		Niet-patiëntgebonden uren		Totaal uren
	direct	indirect	praktijkbeheer	kwaliteitszorg	
Vrijgevestigd	31,0	6,1	5,1	1,6	43,8
Man	34,2	6,3	5,4	1,6	47,5
Vrouw	25,8	5,7	4,6	1,7	37,8
In loondienst	25,4	3,6	0,5	1,3	30,8
Man	29,2	3,9	0,6	1,4	35,1
Vrouw	23,5	3,4	0,5	1,3	28,6
Totaal	27,8	4,7	2,5	1,5	36,5
Man	32,2	5,3	3,5	1,5	42,5
Vrouw	24,2	4,2	1,8	1,4	31,5

¹ Op basis van 61% respons.

4. FYSIOTHERAPIEPRAKTIJKEN

4.1 PRAKTIJKVORM

Op 1 januari 2012 telt Nederland 4.770 fysiotherapiepraktijken (tabel 5). Dat zijn er 35 minder dan in 2010. Net als bij veel andere beroepsgroepen in de eerste lijn, werken fysiotherapeuten steeds vaker in grote praktijken samen. Het aandeel grote praktijken met vijf of meer fysiotherapeuten is tussen 2005 en 2012 toegenomen van 21% naar 32%. Het aandeel praktijken met één extramuraal werkzame fysiotherapeut is in dezelfde periode licht afgenomen van 34% tot 31%. Het gemiddeld aantal fysiotherapeuten per praktijk is gestegen van 3,1 in 2005 tot 3,9 in 2012.

Tabel 5: Absoluut en relatief aantal fysiotherapiepraktijken naar aantal fysiotherapeuten per praktijk, op 1 januari

Aantal per praktijk	2005		2008		2010		2012	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1	1.650	34,4	1.599	33,1	1.496	31,1	1.466	30,7
2	1.012	21,1	853	17,7	785	16,3	704	14,8
3	640	13,4	626	13,0	647	13,5	607	12,7
4	492	10,3	506	10,5	512	10,7	488	10,2
5 of meer	1.000	20,9	1.242	25,7	1.365	28,4	1.505	31,6
Totaal	4.794	100,0	4.826	100,0	4.805	100,0	4.770	100,0

5. GEOGRAFISCHE SPREIDING VAN FYSIOTHERAPEUTEN

5.1 SPREIDING EN DICHTHEID

In tabel 6 wordt het aantal extramuraal werkzame fysiotherapeuten per provincie weergegeven. Hieruit kan worden opgemaakt dat in Zuid-Holland en Noord-Holland het grootste aantal fysiotherapeuten gevestigd zijn. Het aantal is het kleinst in de provincies Flevoland en Zeeland.

Wat de functie van de fysiotherapeuten betreft, blijkt dat het aandeel vrijgevestigden in Zeeland het grootst is (54%). Flevoland scoort wat dat betreft het laagst (34%).

Tabel 6: Aantal extramuraal werkzame fysiotherapeuten per provincie naar functie, op 1 januari 2012^{1,2}

	Eigen praktijk of maatschap		Vaste medewerker in loondienst		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Groningen	285	50,1	284	49,9	569	100,0
Friesland	271	42,3	370	57,7	641	100,0
Drenthe	204	43,2	268	56,8	472	100,0
Overijssel	556	45,1	676	54,9	1.232	100,0
Flevoland	107	33,6	211	66,4	318	100,0
Gelderland	908	41,9	1261	58,1	2.169	100,0
Utrecht	662	45,0	810	55,0	1.472	100,0
Noord-Holland	1487	51,2	1415	48,8	2.902	100,0
Zuid-Holland	1672	51,7	1559	48,3	3.231	100,0
Zeeland	206	54,4	173	45,6	379	100,0
Noord-Brabant	1057	39,8	1598	60,2	2.655	100,0
Limburg	533	39,0	832	61,0	1.365	100,0

¹ Indien een fysiotherapeut in twee verschillende provincies werkzaam is, dan wordt hij/zij voor beide provincies meegerekend.

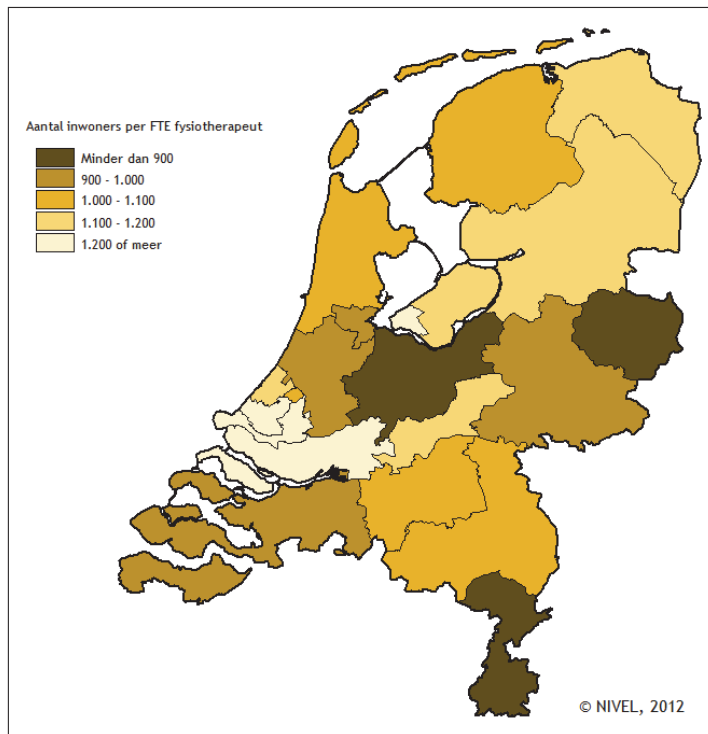
² Van 544 fysiotherapeuten is de functie onbekend.

Voor het berekenen van het aantal inwoners per extramuraal werkzame fysiotherapeut is rekening gehouden met het feit dat een deel van de fysiotherapeuten in deeltijd werkt. Daarom is het aantal fysiotherapeuten omgerekend naar het aantal fulltime equivalenten (eenheden van 40 uur).

Op 1 januari 2012 bedraagt het gemiddeld aantal inwoners per FTE fysiotherapeut 1.029. Het laagst aantal inwoners per FTE komen voor in de provincies Limburg (899) en Utrecht (891). Het hoogste aantal inwoners per FTE treffen we aan in Zuid-Holland en Flevoland (respectievelijk 1.160 en 1.397).

Onderstaande figuur brengt de verschillen in de dichtheden per ROS-regio in beeld.

Figuur 2: Aantal inwoners per FTE fysiotherapeut per ROS-regio¹, op 1 januari 2012

¹ Regio's in het kader van de regionale ondersteuningsstructuur.

Bron: CBS (inwoneraantallen), NIVEL

6. BLIK OP DE TOEKOMST

Uit de peiling 1 januari 2012 blijkt dat het aantal extramuraal werkzame fysiotherapeuten is gegroeid. Dit is in lijn met de trend die we in voorgaande peilingen zagen. Anno 2013 zijn er echter signalen dat het voor pas afgestudeerde fysiotherapeuten moeilijker is om een baan te vinden. Dit hangt enerzijds mogelijk samen met de basisverzekering waarin de vergoedingen voor fysiotherapie steeds verder worden beperkt en de vraag naar fysiotherapie afneemt. En anderzijds met dat er teveel fysiotherapeuten worden opgeleid (FysioPraxis 2013). Hoe deze en andere ontwikkelingen zullen doorwerken op de arbeidsmarkt van fysiotherapeuten zal uit verder onderzoek moeten blijken.

LITERATUUR

FysioPraxis, Er worden teveel fysiotherapeuten opgeleid, Fysiopraxis april 2013, 22(4): p.18-19.

Hassel, van, D.T.P. en R.J. Kenens 2013, Cijfers uit de registratie van huisartsen peiling 1 januari 2012. Utrecht: NIVEL.

BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

Direct patiëntenzorg

Behandeling e.d. (patiënt aanwezig)

FTE

Full Time Equivalent

Indirecte patiëntenzorg

O.a. verslaglegging over patiënten, declaraties, overleg andere disciplines (patiënt niet aanwezig).

In loondienst

Fysiotherapeut die langdurig bij een vrijgevestigde fysiotherapeut in dienst is. Er is sprake van een arbeidsovereenkomst en de praktijkeigenaar of maatschaphouder draagt sociale lasten voor hem/haar af.

KNGF

Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie

Kwaliteitszorg

O.a. IOF, na- en bijscholing

Praktijk

Een organisatorische eenheid van één of meer praktijkeigenaren die fysiotherapeutische zorg aanbiedt, vanuit één of meer adressen, waarvan één adres het hoofdpraktijkadres is.

Praktijkbeheer

O.a. management, overleg verzekeraars

Vrijgevestigd

Ook wel praktijkeigenaar of maatschaphouder genoemd. Extramuraal werkzame fysiotherapeut die zich alleen of met één of meer collega's zelfstandig gevestigd heeft.